

Таким чином основними чинниками, які вплинули на банківську кризу в Україні є значне зменшення обсягів ВВП, зростання інфляції, зниження рівня ліквідності банківського сектору, погіршення добробуту населення.

Список літератури

1. В. Міщенко, В. Жупанін „Проблеми збалансованості внутрішніх заощаджень банків в умовах нестабільності фінансових ринків”. Вісник НБУ, № 7, 2008. – С.9.
2. Монетарний огляд НБУ за III квартал 2007 р. – С.6.
3. Міжнародний досвід та його вплив на розвиток банківської системи України. Вісник НБУ. № 7. 2008. – С.62-65.

Финансовый сектор, как самостоятельный сегмент экономической системы особенно впечатлителен к кризисным явлениям. Мировой опыт свидетельствует, что финансовые и банковские кризисы стали для мировой экономики достаточно распространенным явлением. Слабая банковская система тормозит ее последующее развитие. Банковский кризис в Украине является типичным денежно-кредитным кризисом, который привел к заострению противоречий в экономике и замедления темпов ее роста. Проблема финансовой стабильности в значительной мере остается не решенной.

Financial sector, as an independent segment of the economic system is especially impressionable to the phenomena of crises. World experience testifies that financial and bank crises became the widespread enough phenomenon for a world economy. The weak banking system breaks its subsequent development. A bank crisis in Ukraine is a typical financial crisis which resulted in sharpening of contradictions in an economy and deceleration of rates of its growth. The problem of financial stability to a great extent remains not decided.

УДК 378.147

В.О. Гребенюк, викл., І.О. Головки, викл.

Кіровоградський національний технічний університет

Навчання професійно спрямованого іншомовного читання у немовних вузах

В статті розглядаються питання формування навичок і вмінь іншомовного читання літератури за фахом студентів.

іншомовне читання, фаховий текст, етапи роботи з текстом

Стосовно використання в професійній діяльності іноземної мови, в практиці спеціаліста будь-якого профілю значне місце займає читання іншомовної спеціальної літератури. Тому формування цього типу мовної діяльності повинно стати основною метою занять з іноземної мови.

Чинна програма для немовних вузів 1990 року передбачає обов'язкове вивчення студентами іноземної мови протягом першого та другого курсів. Метою такого навчання є формування іншомовної комунікативної компетенції. Читання входить до сфери комунікативної діяльності людини. Найбільш часто використовуваними жанрами науково-технічної літератури є стаття, довідник і патент.

Цілі навчання читання іноземною мовою є різними на різних етапах і визначаються як досягнення того чи іншого рівня комунікативної компетенції. Так, перший етап (I семестр) є перехідним між шкільним і вузівським курсами навчання. Зважаючи на те, що переважна більшість студентів-першокурсників не володіють

уміннями професійно орієнтованого читання навіть рідною мовою (йдеться, насамперед, про уміння відокремлювати головне від другорядного, узагальнювати факти, давати їм оцінку тощо), а також мають досить низький рівень знань з іноземної мови, навчання читання на цьому етапі має на меті розвиток та активізацію умінь в роботі з адаптованими текстами [1, С. 38].

Головне завдання другого етапу (II - III семестр) передбачає передусім розвиток у студентів умінь пошуку та осмислення інформації під час роботи з оригінальною фаховою літературою. Третій етап (IV семестр) - етап, так званого, зрілого читання - ставить за мету розвиток та вдосконалення вміння здійснювати творчий пошук та обробку інформації, отриманої при роботі з оригінальною літературою з фаху.

Зупинимось дещо детальніше на характеристиці змісту кожного етапу.

Студент може успішно виконувати комунікативне завдання читання тільки у тому разі, якщо мовні труднощі не перешкоджають процесові отримання інформації. Тому формування відповідних мовленнєвих умінь є необхідною складовою процесу навчання читання.

Закріпленню лінгвістичних знань сприяють вправи лінгвістичного характеру. Під час вправлення необхідно пам'ятати, що зловживання великою кількістю однотипних (рецептивних або репродуктивних) вправ притуплює зацікавленість студентів. Якщо віддавати перевагу вправам творчого характеру, тобто тим, що вимагають інтенсивного мислення, мобілізують увагу, спонукають до самостійних висновків, то можна скоріше сподіватися на свідоме засвоєння та застосування набутих лінгвістичних знань. Прикладами проблемних вправ для формування лінгвістичної компетенції можуть бути такі:

Порівняйте пари речень. У чому їх відмінність і чим вона зумовлена?

У чому полягає схожість поданих речень? Перекладіть їх з урахуванням граматичного оформлення.

У якому з наведених речень дієслова to be, to have потрібно перекладати, а в якому - ні? Обґрунтуйте свою відповідь.

Перспективним, з точки зору методики навчання, вважається використання вправ-тестів [6, С.22], які дозволяють, по-перше, диференціювати схожий за зовнішніми прикметами мовний матеріал; по-друге, багато разів повторювати пред'явлення матеріалу; і по-третє, активізувати раніше засвоєний матеріал.

Для підвищення ефективності та якості читання англійською мовою текстів зі спеціальності основною метою другого етапу є паралельний розвиток вивчаючого та ознайомлювального видів читання. Тож, за цей період студентам необхідно навчитися: 1) визначати вид читання залежно від завдання та на основі знань про їх характерні особливості; 2) скласти план до тексту та швидко знаходити потрібну інформацію. [6, С.21].

Професійна спрямованість у навчанні різних видів читання повинна відображатися як у тематиці текстів, так і в характері текстових вправ. Значна частина текстових вправ може мати проблемний характер. Зацікавленість у їх виконанні залежить від новизни, а також характеру самого формулювання завдань. Вони можуть містити в собі запитання, на які в тексті немає готової відповіді і, щоб знайти її, необхідно докласти певних розумових зусиль.

Як проблемні можна рекомендувати такі завдання:

Визначте ту частину текстів, в якій наявна нова для вас інформація. Наскільки вона є цікавою для вас?

Наскільки корисною є інформація тексту для практичної діяльності у сфері вашої майбутньої професії?

Чи достатньо повну характеристику містить текст?

Відносно дидактично ефективної послідовності навчання різних видів читання в сучасній методиці існує думка про дотримання на будь-якому етапі навчального процесу такої моделі.

[3, С. 204]:

I. Мотивація читання. Перед самостійним опрацюванням нового тексту необхідно активізувати увагу студентів шляхом зацікавлення їх в отриманні професійно значущої, корисної інформації;

II. Передтекстова підготовча робота, що є спрямованою на зняття певних мовних та смислових труднощів тексту за допомогою спеціальних передтекстових вправ.

Інакше кажучи, передтекстові завдання мають на меті моделювання фонових знань, необхідних для сприйняття конкретного тексту, оволодіння засобами здогадки про значення невідомих слів та прогнозування на мовному рівні, а також формування навичок і вмінь, пов'язаних з вилученням фактичної інформації з тексту. Зазвичай передтекстова робота будується на елементах тексту. У запропонованих вправах використовуються окремі слова, словосполучення, речення, абзаци. Виконання цих вправ спрямоване як на забезпечення оволодіння мовним матеріалом на рівні, достатньому для впізнавання мовних одиниць у процесі читання текстів з даної тематики, так і на розвиток навичок читання;

III. Текстовий етап, який передбачає читання тексту про себе з метою отримання певної інформації відповідно до настанови читання. Таким чином, на текстовому рівні студентам пропонується завдання, яке містить вказівку на вид читання;

IV. Післятекстовий етап, що ставить за мету контроль розуміння прочитаного на основі післятекстових вправ. Головним об'єктом та метою таких завдань є контроль уміння інтерпретувати отриману інформацію та використовувати її у майбутній професійній діяльності.

Методично обґрунтована і практично доцільна система вправ у значній мірі обумовлює ефективність процесу навчання читання та його кінцевий результат. Черговість завдань у системі вправ на розвиток умінь професійно орієнтованого читання повинна забезпечувати формування відповідних мовленнєво-розумових умінь за принципом зростаючих труднощів. [1, С.38].

Враховуючи наявність передтекстового та післятекстового етапів у навчанні читання та зважаючи на різний характер навичок і вмінь, що формуються під час них, обґрунтованим буде, на думку методистів, розрізнення репродуктивних і продуктивних (творчих) умінь читання. Перші полягають у спроможності до цілеспрямованого і згорнутого виконання операцій виділення, співвіднесення й узагальнення текстової інформації. Останні ґрунтуються на сформованих репродуктивних умінях і потребують самостійного, творчого мислення студентів. Самостійність і творчий характер роботи з текстом полягає в тому, що студентам необхідно вміти в результаті переробки змістової інформації самостійно вивести нове експліцитно не виражене в тексті знання. [2, С.27].

Зміст мовленнєвих умінь, визнаних у методиці необхідними та достатніми для успішного іншомовного читання фахової літератури визначає комплекс вправ у зрілому професійно орієнтованому читанні іноземною мовою, який має бути спрямований на формування вмінь найвищого рівня: виділяти з тексту потрібну інформацію, узагальнювати інформацію тексту, співвідносити окремі смислові частини тексту, робити висновки на підставі отриманої інформації, оцінювати та інтерпретувати зміст прочитаного.

Рекомендується використовувати завдання, які відображають реальні ситуації професійного читання фахівця, розвивають уміння перетворювати інформацію в залежності від поставлених задач, використовувати набуті знання в новій ситуації. З огляду на достатню складність завдань допускаються відповіді і рідною мовою [1, С.39].

Для перевірки рівня навчальних досягнень студентів в оволодінні цими вміннями поряд із традиційними вправами на сучасному етапі широко використовуються тестові завдання. Об'єктами контролю рубіжних або підсумкових тестів з читання стають уміння розуміти основний зміст тексту; розуміти логіку повідомлення, навіть якщо слова незрозумілі; застосовувати прийоми різних видів читання (вибіркового, вивчаючого та ознайомлювального); розуміти імпліцитно виражену інформацію; критично оцінювати прочитане; порівнювати та інтерпретувати інформацію з різних текстів; розуміти основні та другорядні факти в повідомленні; вилучати задану інформацію.

Підвищити ефективність навчання іншомовного читання можна також шляхом розвитку самостійності студентів. Цілі самостійної роботи визначаються відповідно до рівня володіння студентами іноземною мовою. Основна мета для студентів з недостатньою комунікативною компетенцією - сприяти досягненню програмних цілей. Самостійна робота таких студентів спрямована на подолання недоліків та прогалин у володінні іншомовним читанням. Мета самостійної роботи з читання студентів з достатнім рівнем комунікативної компетенції - сприяти досягненню підвищених програмних вимог шляхом виконання завдань переважно творчого характеру, з використанням додаткових друкованих матеріалів.

Рекомендується така послідовність самостійної роботи з навчання читання: 1) самодіагностика труднощів читання; 2) складання плану самостійної роботи на кожен семестр в опорі на програму навчання та з урахуванням своїх досягнень; 3) власне навчання або удосконалення навичок та вмінь читання; 4) оцінювання власних успіхів. [6, С.21-22].

Список літератури

1. Бородіна Г.І., Бовчалюк Я.П. Система і характер вправ професійно-орієнтованого підручника для інтенсивного навчання читання. - Іноземні мови. - 2000. - № 3. - С.37-39.
2. Гапон Ю.А. Система умовно-мовленнєвих вправ для навчання аспірантів читання науково-технічної літератури англійською мовою. - Іноземні мови. - 2002. - № 1. - С.26-28.
3. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. - К.: Ленвіт, 1999. - 320 с
4. Морська Л.І. Сучасні тенденції у викладанні іноземних мов для спеціальних цілей. - Іноземні мови. - 2002. - № 2. - С.23-24.
5. Токменко О. Європа національних мов і Європа багатомовності (Мови в професійній освіті: ключові концепції). - Іноземні мови в навчальних закладах. - 2003. - № 3. - С. 12-16.
6. Труханова Т.І. Формування навчальної компетенції студентів немовних вищих закладів освіти. - Іноземні мови. - 2002. - № 3. - С.21-24.

В статье рассматриваются вопросы формирования навыков и умений иностранного чтения литературы по специальности студентов.

The article deals with the questions of forming skills of foreign language reading of the students' professional texts.

УДК 378.147

В.О. Гребенюк, викл., І.О. Головка, викл.

Кіровоградський національний технічний університет

Усі «за» і «проти» дистанційного навчання